

Activiteitenplan ontheffingsaanvraag vleermuizen Park Wijtenburg te Kaatsheuvel

Juni 2023
Maasarend, Praktisch in ecologie
In opdracht van:
Hoefnagel Projectontwikkeling B.V.

Activiteitenplan ontheffingsaanvraag vleermuizen Park Wijtenburg te Kaatsheuvel

Opdrachtgever:

Hoefnagel Projectontwikkeling B.V.
Belgiëstraat 23
5171 PN Kaatsheuvel
Contactpersoon:
Alexander Hoefnagel

Opdrachtnemer:

Maasarend, Praktisch in ecologie
Baksweer 203
4941 LJ Raamsdonksveer
06-48270533
dennis@maasarend.nl
www.maasarend.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 2023-055
Datum: 6 juni 2023

Auteur:
Dennis Maas

Kwaliteitscontrole:
Iris van der Arend

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Projectgebied	4
3. Voorgenomen ontwikkeling	7
4. Ecologisch onderzoek	8
4.1 Steenmarter en kleine marterachtigen	9
4.2 Teunisbloempijlstaart.....	13
4.3 Vleermuizen	13
5. Resultaten en effectbeoordeling	15
5.1 Resultaten	15
5.2 Effectbeoordeling	15
6. Maatregelen	17
6.1 Werken buiten kwetsbare periode.....	17
6.2 Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen	17
6.3 Aanbieden alternatief foerageergebied.....	18
6.4 Faseren activiteiten in tijd en ruimte	22
6.5 Vermijden lichtverstoring	23
6.5 Inschakelen deskundige op het gebied van vleermuizen	23
6.6 Opstellen ecologisch werkprotocol	23
7. Afweging alternatieven	24
8. Wettelijk belang	25
9. Planning.....	26
Literatuur	27
Bijlage 1: Locaties cameravallen.....	29
Bijlage 2: Locaties huidig en alternatief foerageergebied	30
Bijlage 3: Recent aangelegde waterpartijen Vossenbergh	31
Bijlage 4: Recent aangelegde waterpartijen Europalaan.....	32

1. Inleiding

Initiatiefnemer Hoefnagel Projectontwikkeling B.V. is voornemens om het projectgebied Park Wijtenburg te Kaatsheuvel opnieuw in te richten en woningbouw te realiseren.

Om hierbij niet in overtreding te raken van bepalingen uit de Wet natuurbescherming 2021 (Rijksoverheid, 2017; Rijksoverheid, 2017) en de Interim Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2019) heeft de initiatiefnemer aan Maasarend, Praktisch in ecologie, gevraagd om de benodigde ecologische onderzoeken uit te voeren. In hoofdstuk 4 wordt dieper ingegaan op de werkwijze van deze ecologische onderzoeken.

Uit de onderzoeken kwam naar voren, dat bij de voorgenomen ontwikkeling sprake is van verlies van functionaliteit van essentieel habitat van vleermuizen. Door het dempen van de waterpartij vervalt essentieel foerageergebied binnen het projectgebied (Maas, Ecologische vervolgonderzoeken Park Wijtenburg te Kaatsheuvel, 2022). Hierdoor is het noodzakelijk om compenserende en/of mitigerende maatregelen te nemen om negatieve effecten op vleermuizen zo veel als mogelijk te beperken of te voorkomen. Tevens dient er een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd, ten aanzien van een overtreding op de verboden uit artikel 3.5 lid 2, bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Dit activiteitenplan maakt onderdeel uit van de ontheffingsaanvraag.

2. Projectgebied

Het projectgebied bevindt zich in de kern van Kaatsheuvel tussen de Julianastraat ten oosten van het projectgebied, Gasthuisstraat aan de zuidzijde, Doctor van Beurdenstraat aan de westzijde en Monseigneur Völkerstraat aan de noordzijde (Figuur 1). Deze locatie maakt deel uit van de gemeente Loon op Zand, in de provincie Noord-Brabant.

Figuur 1 Locatie van het projectgebied.

Het projectgebied betreft een braakliggend perceel met in het midden een paintball terrein. Het paintballterrein is omsloten door bomen. Aan de westzijde van het projectgebied is een waterpartij gelegen (Figuur 2). In het zuidoosten zijn twee lage, open schuurtjes aanwezig (Figuur 3). Om het paintballterrein heen bestaat het projectgebied uit kruidige vegetatie en struwelen. Het projectgebied wordt aan alle kanten begrensd door woonwijken.

Figuur 2 Waterpartij aan de westzijde van het projectgebied, met daarachter een naastgelegen woonwijk.

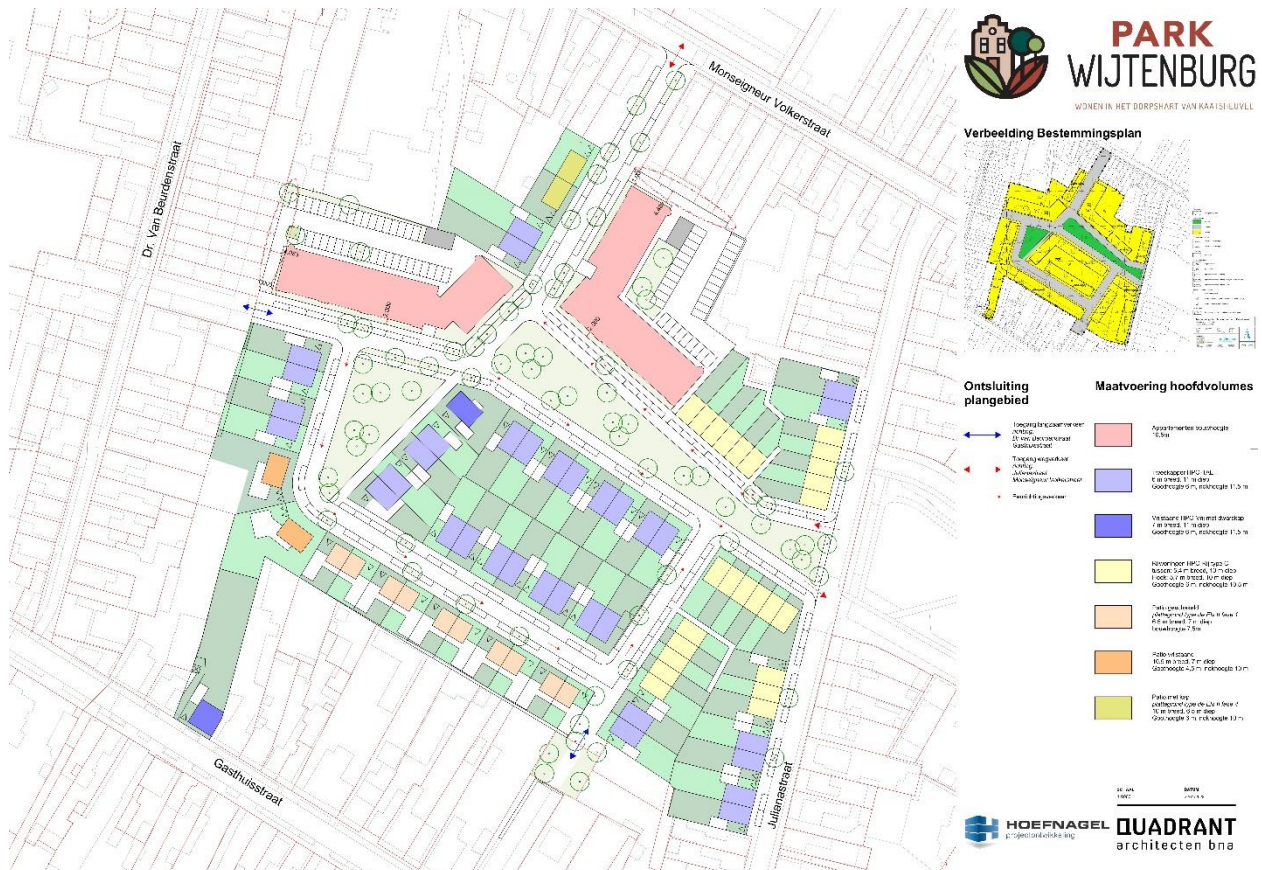
Figuur 3 Eén van de aanwezig kleine schuurtjes.

3. Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens om ter plaatse nieuwbouw te realiseren, zonder aansluiting op het gasnet. Er worden 139 nieuwe woningen gebouwd, bestaande uit 63 huurappartementen, 36 twee-onder-één-kap woningen, 25 eengezinswoningen, 13 patiowoningen en 2 vrijstaande woningen. Om deze nieuwe woonwijk te realiseren wordt het aanwezige groen gerooid en wordt de waterpartij gedempt. De twee aanwezige kleine schuurtjes en het paintballterrein zullen eveneens worden verwijderd.

De toekomstige situatie is weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4 Toekomstige situatie Park Wijtenburg. (Quadrant Architecten BNA, 2023)

4. Ecologisch onderzoek

In november 2021 is door Econsultancy een ecologische quickscan uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde gebieden, beschermde soorten flora en fauna en beschermde houtopstanden. Tevens diende dit onderzoek om te toetsen of er bij een ruimtelijke ontwikkeling kans is op overtreding van de Wet natuurbescherming (Rijksoverheid, 2017).

Vanuit deze quickscan is geconcludeerd dat nader soortspecifiek onderzoek nodig was naar Steenmarter, kleine marterachtigen, Teunisbloempijlstaart en vleermuizen. In 2022 zijn deze soortspecifieke onderzoeken uitgevoerd. In Tabel 1 zijn de omstandigheden tijdens de veldbezoeken en een korte samenvatting per veldbezoek weergegeven.

Datum en tijd	Weer	Onderzochte soorten	Samenvatting
25 februari 2022 t/m 16 april 2022		Steenmarter, Bunzing, Wezel en Hermelijn	Geen Steenmarter en kleine marterachtigen waargenomen gedurende onderzoeksperiode.
2 juni 2022, 21.50 – 0.15 uur	13 °C 1 Bft NNO Helder 0 mm regen	Vleermuizen	1 ^e waarneming 22.20 uur. Geen verblijfplaatsen of vliegroutes vastgesteld. Foeragerende Gewone dwergvleermuizen boven waterpartij.
16 juni 2022, 10.00 – 12.00 uur	17 °C 2 Bft NO Licht bewolkt 0 mm regen	Teunisbloempijlstaart	Aanwezige waardplanten in gebied: Wilgenroosje, Teunisbloem spec., Basterdwederik spec. En Grote kattenstaart. Alle aanwezige waardplanten beoordeeld op aanwezigheid rupsen Teunisbloempijlstaart. Soort niet aanwezig.
28 juni 2022, 22.00 – 0.25 uur	22 °C 2 Bft O Helder 0 mm regen	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen of vliegroutes vastgesteld. Foeragerende Gewone dwergvleermuizen en Ruige dwergvleermuis boven waterpartij. 1 ^e waarneming 22.27 uur.
14 juli 2022, 2.35 – 5.35 uur	13 °C 1 Bft NNO Helder 0 mm regen	Vleermuizen	Foeragerende Gewone dwergvleermuizen en Ruige dwergvleermuis boven waterpartij. Geen verblijfplaatsen of vliegroutes vastgesteld. Laatste waarneming om 4.57 uur, Gewone dwergvleermuis.
16 juli 2022,	21 °C 1 Bft ZW Zonnig	Teunisbloempijlstaart	Alle waardplanten onderzocht op aanwezigheid rupsen. Soort niet aanwezig.

12.40 – 14.40 uur	0 mm regen		
8 augustus 2022, 10.30 – 12.30 uur	20 °C 2 Bft ZZW Zonnig 0 mm regen	Teunisbloempijlstaart	Alle waardplanten onderzocht op aanwezigheid rupsen. Soort niet aanwezig.
23 augustus 2022, 22.00 – 1.00 uur	23 °C 2 Bft N Helder 0 mm regen	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen of vleermuizen aanwezig. Boven waterpartij wordt gefoerageerd door Gewone dwergvleermuis en enkele keer een Ruige dwergvleermuis.
15 september 2022, 22.00 – 1.00 uur	15 °C 3 Bft NNW Licht bewolkt 0 mm regen	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen vastgesteld. Foeragerende Gewone en Ruige dwergvleermuis boven waterpartij. Geen vliegroutes vastgesteld.

Tabel 1 Omstandigheden en samenvatting resultaten van de uitgevoerde soortspecifieke onderzoeken.

4.1 Steenmarter en kleine marterachtigen

De gekozen onderzoeksinspanning, qua hoeveelheid cameravallen, komt voort uit de voorschriften in "Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming" (Bouwens, 2017), de "Handreiking Wezel, Hermelijn, Bunzing in Noord-Holland" (Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, z.d.) en inzichten van de Stichting Kleine Marters.

Er zijn op 25 februari 2022, in geschikt habitat, twee cameravallen geplaatst van het type Browning 2019 Dark Ops PRO X. Om de trefkans te verhogen is gebruik gemaakt van een lokstof. Binnen het beeldbereik van de camera is een opengewerkt blikje sardientjes geplaatst. De plaatsing is uitgevoerd door een ecooloog van Maasarend en een veldmedewerker ecologie.

Naast deze losse cameravallen zijn twee marterboxen in geschikt habitat voor Wezel en Hermelijn geplaatst. Mostela marterboxen zijn zo ontworpen dat de kleinste Wezel tot de grootste Hermelijn de kist kan betreden via een deels open buis. Binnen in de kist wordt de sensor van de camera door de bezoeker geactiveerd en wordt deze op beeld vastgelegd. Er is één marterboxen met camera, van het type Browning 2019 Dark Ops PRO X, in geschikt leefgebied geplaatst. In de marterboxen is eveneens gebruik gemaakt van sardientjes als lokstof.

De cameravallen en marterboxen zijn geplaatst op 25 februari 2022. Deze datum kwam in de planning van de betreffende onderzoekers beter uit dan op of kort na 1 maart. De camera's zijn minimaal zes weken aanwezig geweest binnen het gebied, tellend vanaf 1 maart 2022. Zes weken vanaf 1 maart zouden de camera's op zijn vroegst kunnen worden opgehaald op 12 april 2022. De camera's zijn uiteindelijk opgehaald op 16 april. Tweewekelijks zijn de cameraopstellingen door een veldmedewerker ecologie gecontroleerd en zo nodig voorzien van nieuwe batterijen

en/of lokstof. De camera's zijn zo ingesteld dat er drie foto's werden gemaakt op het moment dat de sensor geactiveerd werd. Hierna was de sensor 30 seconden buiten werking, alvorens deze opnieuw geactiveerd kon worden.

De exacte locaties van de cameravallen en marterboxen zijn weergegeven in bijlage 1. In Figuur 5 t/m Figuur 8 zijn veldimpressies van de cameravallen en marterboxen terug te vinden.

Figuur 5 Marterbox "Wijtenbox1".

Figuur 6 Cameraval "Wijtencam1", inclusief lokstof.

Figuur 7 Marterbox "Wijtenbox2".

Figuur 8 Cameraval "WijtenCam2", inclusief lokstof.

Tijdens elk veldbezoek is daarnaast het gebied doorzocht op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen, latrines, voedselvoorraden en andere sporen van beschermde marterachtigen.

4.2 Teunisbloempijlstaart

Tussen juni en augustus zijn drie veldbezoeken uitgevoerd om rupsen van Teunisbloempijlstaart te zoeken op geschikte waardplanten binnen het projectgebied. Teunisbloempijlstaart is het best te inventariseren door tijdens het rupsenstadium op zoek te gaan naar de opvallend getekende, grote rupsen. Het rupsenstadium loopt van juni tot en met september. Als waardplant maakt de soort gebruik van verschillende soorten teunisbloem, verschillende soorten basterdwederik, Harig wilgenroosje en Grote kattenstaart (De Vlinderstichting, z.d.). Alle onderzoeken naar Teunisbloempijlstaart zijn uitgevoerd door een ecooloog van Maasarend.

4.3 Vleermuizen

De inventarisaties naar vleermuizen zijn uitgevoerd volgens de voorschriften uit het Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2021). In totaal kwam het aantal bezoeken tijdens de kraamperiode (15 mei - 15 juli) op één ochtendbezoek en twee avondbezoeken. Gedurende deze bezoeken is de

aanwezigheid van en het functiegebruik door vleermuizen binnen het projectgebied geïnventariseerd. Elke afzonderlijke inventarisatie is door één persoon uitgevoerd. Het onderzoeksgebied was door één persoon voldoende te overzien of te beluisteren met inachtneming van de vuistregel uit het vleermuisprotocol (als meer dan 25% niet te overzien is, dan volgende persoon inschakelen). Er is gebruik gemaakt van batdetector type Pettersson Ultrasound Detector D240x.

Voorafgaand aan deze vleermuisinventarisaties is door Econsultancy een endoscooponderzoek uitgevoerd om vast te stellen of er geschikte holtes voor vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn. In diverse bomen van het bosschage midden in het projectgebied, met name aan de westzijde, zijn holtes of scheuren aangetroffen die geschikt zijn voor vleermuisverblijfplaatsen. (Boonk, 2022)

5. Resultaten en effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden kort de resultaten van de soortspecifieke onderzoeken gepresenteerd. De resultaten van deze onderzoeken zijn in meer detail terug te vinden in de betreffende rapportage (Maas, Ecologische vervolgonderzoeken Park Wijtenburg te Kaatsheuvel, 2022). Daarna worden op basis van deze resultaten de effecten van de ruimtelijke ingreep getoetst.

5.1 Resultaten

Binnen het projectgebied zijn geen beschermde marterachtigen op beeld vastgelegd en er zijn geen sporen van beschermde marterachtigen aangetroffen. Rupsen, eieren of imago's van Teunisbloempijlstaart zijn gedurende het onderzoek niet aangetroffen. Beschermde kleine marterachtigen, Steenmarter en Teunisbloempijlstaart maken geen gebruik van het projectgebied.

Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis maken gebruik van de waterpartij aan de westzijde van het projectgebied om boven te foerageren. Maximaal maken gelijktijdig zes Gewone dwergvleermuizen en twee Ruige dwergvleermuizen gebruik van de waterpartij om boven te foerageren. Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen of vliegroutes vastgesteld.

5.2 Effectbeoordeling

Er treden geen negatieve effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op met betrekking tot de gunstige staat van instandhouding van beschermde kleine marterachtigen, Steenmarter en Teunisbloempijlstaart. De afwezigheid van deze soorten is aangetoond met de nadere soortspecifieke onderzoeken.

Voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis komt bij het dempen van de waterpartij een essentieel foerageergebied te verdwijnen. Naast dat dit essentieel foerageergebied zijn functionaliteit verliest kan dit indirect ook negatieve gevolgen hebben voor de functionaliteit van nabijgelegen verblijfplaatsen van vleermuizen. De boven deze waterpartij foeragerende individuen moeten immers op zoek naar een foerageergebied en drinkplek van dezelfde kwaliteit elders. Binnen 1,5 kilometer van het projectgebied zijn reeds soortgelijke locaties aanwezig met een foerageergebied en drinkplek van een minimaal gelijkwaardige omvang en kwaliteit. In bijlage 2 zijn deze locaties op kaart weergegeven. De alternatieve locaties bestaan uit:

- Vijf reeds aanwezige en volledig ontwikkelde waterpartijen van minimaal dezelfde omvang en kwaliteit als het te verdwijnen foerageergebied;
- Twee recent aangelegde waterpartijen bij Vossenbergh, die reeds een ontwikkeltijd van twee jaar tot kwalitatief hoogwaardig alternatief foerageergebied hebben doorlopen (bijlage 3). Deze, met elkaar in verbinding staande, waterpartijen van gezamenlijk 2065 m² zijn aangelegd in 2020 en opgeleverd in 2021. Deze waterpartijen zijn aangelegd met retentie als hoofddoelstelling;

- Eén recent aangelegde waterpartij aan de Europalaan, die reeds een ontwikkeltijd van 3,5 jaar tot kwalitatief hoogwaardig alternatief foerageergebied heeft doorlopen (bijlage 4). Deze waterpartij van 3825 m² is aangelegd en opgeleverd in 2019. Deze waterpartij is aangelegd met retentie als hoofddoelstelling;
- Eén mogelijk nog extra aan te leggen waterpartij van minimaal dezelfde omvang en kwaliteit binnen Park De Els.

Door de, ten behoeve van retentie, tussen 2019 en 2021 aangelegde waterpartijen is reeds voorzien in een groter areaal aan alternatief foerageergebied voor vleermuizen. Het totale areaal aan recent aangelegde waterpartijen betreft 5890 m², ruim vier keer zo veel als het te verdwijnen areaal aan geschikt foerageergebied. Door deze eerdere toename van geschikt foerageergebied, treden geen negatieve effecten op met betrekking tot de gunstige staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis.

Bij het dempen van de waterpartij binnen Park Wijtenburg en het daarmee samenhangende verlies van essentieel foerageergebied van vleermuizen is sprake van een overtreding ten aanzien van artikel 3.5, lid 2 (Rijksoverheid, 2017): "Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren."

Gewone dwergvleermuizen komen voor door het gehele land. Deze soort vleermuis maakt doorgaans gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, waartussen regelmatig gewisseld wordt. Foerageren vindt plaats tot op vijf kilometer van de verblijfplaats (BIJ12, 2017). Door het verdwijnen van foerageergebied kan de functionaliteit van één of meerdere verblijfplaatsen binnen het netwerk afnemen. Door de te dempen waterpartij te compenseren worden negatieve effecten zo veel als mogelijk tegen gegaan. Het wegvallen van één of meerdere verblijfplaatsen binnen het netwerk is een verlies, maar op populatieniveau levert dit geen significant negatieve effecten op. De Rode Lijst status van Gewone dwergvleermuis is momenteel "Thans niet bedreigd" (NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren, 2023).

Ruige dwergvleermuis foerageert tot op tien kilometer van de verblijfplaats. Van deze soort zijn geen kraamkolonies bekend in Nederland. In de kraamperiode bestaat de Nederlandse populatie enkel uit mannen (BIJ12, 2017). Voor deze soort zijn de negatieve effecten, mits compensatie plaatsvindt, voor zowel het individu als voor de populatie kleiner dan bij Gewone dwergvleermuis.

6. Maatregelen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke maatregelen dienen te worden getroffen om negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling op het foerageergebied van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis zo veel als mogelijk te beperken of voorkomen. Bij de voorgenomen ontwikkeling, het dempen van een als foerageergebied fungerende waterpartij ten behoeve van woningbouw, zijn de volgende maatregelen van toepassing (BIJ12, 2017):

- Werken buiten kwetsbare periode;
- Aanbieden alternatief foerageergebied;
- Faseren activiteiten in tijd en ruimte;
- Vermijden lichtverstoring;
- Inschakelen deskundige op het gebied van vleermuizen;
- Opstellen ecologisch werkprotocol.

6.1 Werken buiten kwetsbare periode

Vleermuizen maken zowel in de kraam- als de paarperiode gebruik van de waterpartij om te foerageren. Hiermee kan gesteld worden dat de waterpartij gedurende de actieve periode van vleermuizen, 1 april tot 1 november, continu functioneel dient te zijn. De minst kwetsbare periode, en daarmee de periode dat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, is 1 november tot 1 april.

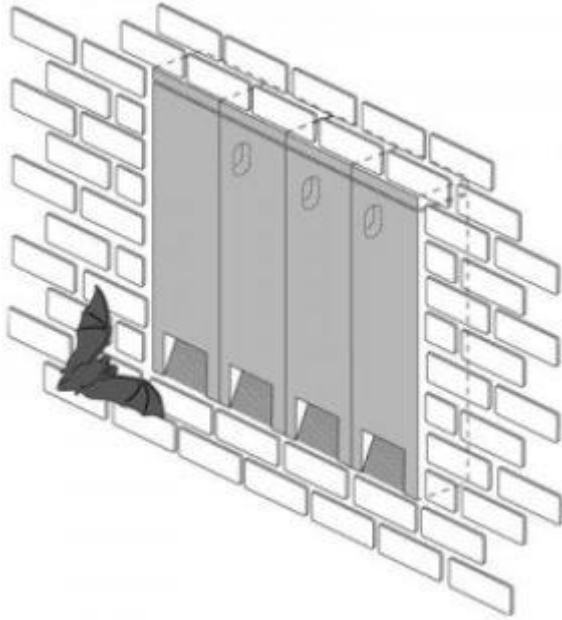
6.2 Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen

Er is niet bekend waar de verblijfplaatsen zich bevinden, van de boven de waterpartij foeragerende Gewone en Ruige dwergvleermuizen. Bij het dempen van de waterpartij kunnen indirect verblijfplaatsen binnen vijf kilometer hun functionaliteit verliezen, mits er geen andere hoogwaardige foerageergebieden zijn om naar uit te wijken. Door het aanbieden van alternatief foerageergebied, zoals omschreven in paragraaf 6.3, worden deze indirecte effecten zo veel als mogelijk voorkomen of beperkt. Het is niet noodzakelijk om alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Vanuit de gedachte om natuurinclusief te bouwen is het echter wel wenselijk om in de nieuwbouw voorzieningen op te nemen voor gebouwbewonende soorten, zoals vleermuizen, Huismus of Gierzwaluw. Voor het aanbieden van permanente verblijfplaatsen van vleermuizen zijn een aantal opties (BIJ12, 2017):

- Verblijfplaatsen in de spouwmuur: Het voor vleermuizen toegankelijk maken van een spouwmuur, bijvoorbeeld via open stootvoegen;
- Verblijfplaatsen achter gevelbetimmering: Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van meerlaagse gevelbetimmering of een plaat tegen de bovenzijde van de gevel met een tussenruimte van drie centimeter tot anderhalve centimeter naar boven toe. Van belang hierbij is dat de binnenzijden van de te creëren verblijfplaats ruw wordt gemaakt;
- Verblijfplaatsen achter boeiboorden: Hierbij zijn dezelfde aandachtspunten van belang als bij de gevelbetimmering. Het biedt een extra meerwaarde als de ruimte achter de boeiboorden over het hele gebouw met elkaar in

verbinding staat, zodat vleermuizen zelf afhankelijk van de temperatuur naar de beste locatie kunnen kruipen;

- Inmetsele kasten: Aan elkaar gekoppelde inmetsele kasten kunnen geclusterd op verschillende windrichtingen in de gevels worden ingemetseld (Figuur 9).

Figuur 9 Aan elkaar geschakelde inmetsele kasten in een gevel (Schwegler, z.d.).

6.3 Aanbieden alternatief foerageergebied

De ten behoeve van woningbouw te dempen waterpartij in Park Wijtenburg verliest zijn functionaliteit als foerageergebied voor Gewone en Ruige dwergvleermuis. Deze zal, naast de reeds eerder ten behoeve van retentie aangelegde waterpartijen, in zijn geheel gecompenseerd worden volgens de volgende uitgangspunten uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017):

- De nieuw aan te leggen waterpartij moet minimaal van eenzelfde kwaliteit en omvang zijn als de te verdwijnen waterpartij;
- De nieuwe waterpartij heeft een tijd nodig om zich te ontwikkelen, zowel met betrekking tot de oever- als de watervegetatie. Deze ontwikkeltijd bedraagt twee tot drie jaar. De tussen 2019 en 2021 aangelegde waterpartijen bij Vossenbergh en Europalaan (zie paragraaf 5.2), hebben deze ontwikkeltijd reeds doorlopen en voldoen aan de uitgangspunten voor alternatieve foerageergebieden;
- Het alternatieve foerageergebied is gelegen nabij het huidige foerageergebied, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Alle recent aangelegde waterpartijen en de nog op te leveren waterpartij bevinden zich tussen de circa 400 en 1100 meter afstand van de te dempen waterpartij;
- De nieuw aan te leggen waterpartij moet bereikbaar zijn voor vleermuizen;

- Het alternatieve foerageergebied, de nieuwe waterpartij, dient functioneel te zijn alvorens de werkzaamheden van start kunnen gaan. Deze functionaliteit, de ingebruikname door vleermuizen als foerageergebied, dient te worden gemonitord. De nieuwe waterpartijen bij Vossenbergh en Europalaan worden in 2023 gemonitord op functionaliteit. Als deze waterpartijen in gebruik zijn genomen als foerageergebied door vleermuizen, dan is reeds voorzien in voldoende functioneel alternatief foerageergebied.

De huidige waterpartij, met een afmeting van 750 m², is gelegen in een terrein met een maaiveldhoogte van 4,5 tot 4,8 meter boven NAP. Tot 3,5 meter beneden maaiveld bestaat de bodem, inclusief de bodem van de waterpartij, uit matig fijn, zwak siltig zand. De waterpartij staat in contact met het freatische grondwater, dat zich bevindt op een diepte tussen de 3,0 (gemiddeld laagste grondwaterstand) en 0,5 (gemiddeld hoogste grondwaterstand) meter beneden maaiveld. In de zomer kan de waterpartij, door lagere grondwaterstanden, een neerslagtekort en verdamping gedeeltelijk tot geheel droogvallen. (van den Berg, 2021)

Het eventueel nog aan te leggen extra aan te leggen alternatieve foerageergebied zal worden gerealiseerd binnen Park De Els, gelegen op circa 400 meter afstand ten zuiden van het projectgebied Park Wijtenburg. Park De Els bevindt zich in de kern van Kaatsheuvel tussen de straten Venakker aan de zuidzijde, Leest ten westen, Contrefort aan de noordzijde en Roulet ten oosten. Park De Els wordt op korte termijn opnieuw ingericht als stadspark, waardoor een koppelkans ontstaat om hier het alternatieve foerageergebied te realiseren. Momenteel bestaat Park De Els uit een bosschage met achterstallig onderhoud. In het bosschage bevindt zich voornamelijk bosplantsoen (Figuur 10) bestaande uit Zwarte els, Spaanse aak, Zomereik en Ruwe berk met een ondergroei van Mannetjesvaren, Hondsdraf en Klimop.

De huidige waterpartij heeft een afmeting van circa 750 m². Inclusief oeverzone heeft het huidige foerageergebied een afmeting van 1048 m². Het alternatieve foerageergebied, waterpartij inclusief oeverzone, zal eenzelfde afmeting krijgen van 1048 m². Naast deze compensatie zijn reeds alternatieve foerageergebieden aanwezig binnen 1,5 kilometer van de te dempen waterpartij. In Figuur 11 en bijlagen 2 t/m 4 zijn locaties van het huidige, de reeds aanwezige en het alternatief te realiseren foerageergebied weergegeven. Waterpartijen langs de N261 en binnen attractiepark De Efteling zijn hierin niet meegenomen, ondanks dat deze eveneens dienst kunnen doen als foerageergebied voor vleermuizen. In de schets zijn enkel de alternatieve foerageergebieden in een vergelijkbare stedelijke omgeving ingetekend.

In Park De Els is nog een bosschage aanwezig op de plaats waar het alternatief foerageergebied zal worden gerealiseerd. Dit bosschage zal in zijn geheel worden gerooid ten behoeve van de herinrichting, behorende bij woningbouwproject De Els. De rooiwerkzaamheden voor deze locatie zijn reeds ecologisch beoordeeld met betrekking tot woningbouwproject De Els. Vanuit een uitgevoerde ecologische quickscan (Maas, Ecologische quickscan Park De Els te Kaatsheuvel, 2021) en nader soortspecifiek onderzoek naar kleine marterachtigen en Steenmarter zijn

geen belemmeringen geconstateerd ten aanzien van de Wet natuurbescherming (Maas, Onderzoek marterachtigen Park De Els II te Kaatsheuvel, 2022).

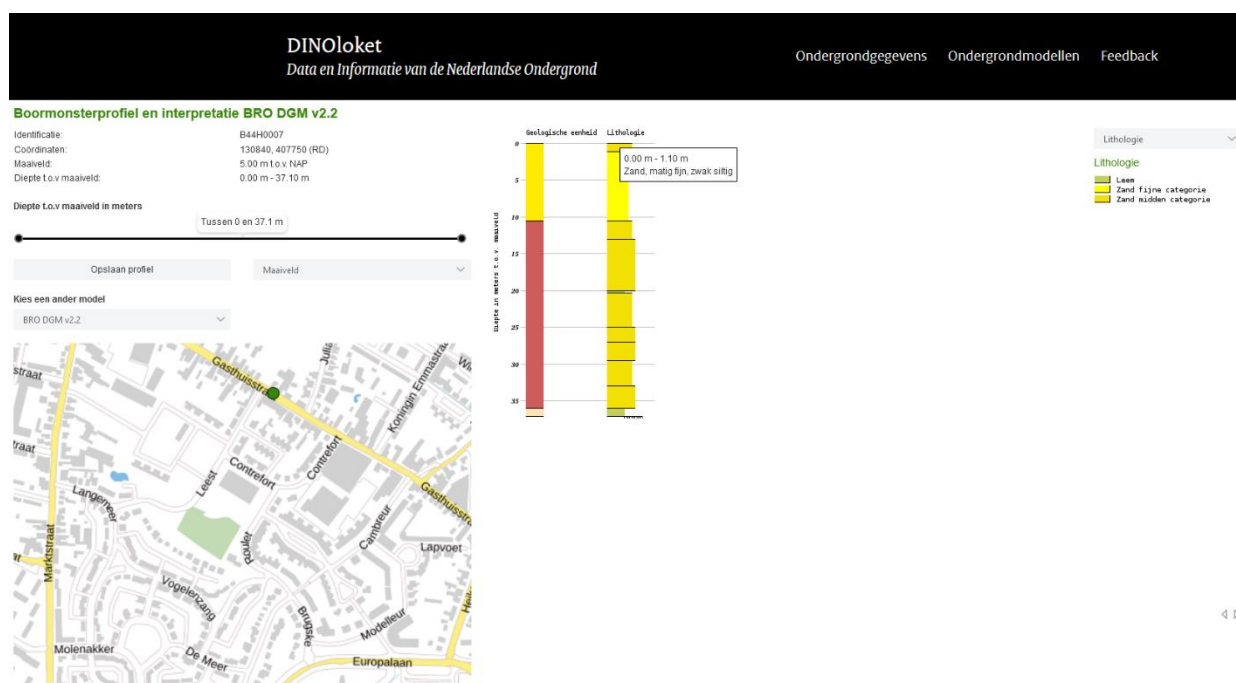
Figuur 10 Jonge aanplant in bosschage.

Figuur 11 Locaties huidig en alternatief foerageergebied.

Park De Els heeft gezien de nabije ligging dezelfde opbouw met betrekking tot de bodem als Park Wijtenburg. Er zijn geen specifieke boringen bekend vanuit Park De Els zelf. Het dichtstbijzijnde boormonsterprofiel vanuit Dinoloket is afkomstig van een punt aan de Gasthuisstraat (DINOloket, 2023), dat exact gelegen is tussen beide parken in (Figuur 12).

Figuur 12 Uitsnede vanuit Dinoloket, van een boormonsterprofiel aan de Gasthuisstraat te Kaatsheuvel.

Het alternatieve foerageergebied kan worden gerealiseerd in het vierde kwartaal van 2023. Net als in Park Wijtenburg komt de nieuw te realiseren waterpartij in een open omgeving te liggen.

Naast de extra aan te leggen 1048 m² binnen Park De Els is tussen 2019 en 2021 reeds voorzien in 5890 m² alternatief foerageergebied bij Vossenbergh en Europalaan. De functionaliteit hiervan zal in 2023 worden gemonitord door een deskundig ecooloog op het gebied van vleermuizen. Tijdens deze monitoring zal, door middel van geprotocolleerd onderzoek naar foerageergebieden van Gewone en Ruige dwergvleermuis uit te voeren conform Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2021), vastgesteld worden of vleermuizen gebruik maken van de waterpartij en de omliggende oeverzone om te foerageren. Als deze reeds aangelegde alternatieve foerageergebieden nog niet in gebruik zijn genomen wordt de monitoring een jaar later herhaald en worden de werkzaamheden in Park Wijtenburg uitgesteld. De werkzaamheden kunnen pas van start als is aangetoond dat minimaal één van de alternatieve foerageergebieden bij Vossenbergh en Europalaan in gebruik zijn genomen.

Met bovengenoemde inrichting en werkwijzen wordt voldaan aan alle uitgangspunten vanuit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Naast de eerder in deze paragraaf benoemde uitgangspunten dienen de alternatieve foerageergebieden door beheer duurzaam in stand te worden gehouden. Het beheer van het nieuw gerealiseerde foerageergebied zal op dezelfde wijze worden ingezet als het beheer van het oorspronkelijke foerageergebied in Park Wijtenburg. Binnen Park De Els zal extensief maaibeheer worden toegepast met een frequentie tussen de één en twee keer per jaar. Dit zal worden opgenomen in het reguliere maaibestek van de gemeente Loon op Zand. De waterpartij wordt zo nodig geschoond om dichtgroei te voorkomen. Het waterpeil zal fluctueren met de grondwaterstand mee en kan hierdoor periodiek droogvallen. De ten behoeve van retentie aangelegde waterpartijen bij Vossenbergh en Europalaan worden op dezelfde wijze beheerd.

6.4 Fasen activiteiten in tijd en ruimte

Voorafgaand aan de werkzaamheden in Park Wijtenburg en het dempen van de waterpartij, die functioneel is als foerageergebied, vindt monitoring plaats om te bepalen of de reeds aangelegde alternatieve foerageergebieden in gebruik zijn genomen door vleermuizen. De werkzaamheden in Park Wijtenburg vinden pas plaats op het moment dat de minimaal dezelfde omvang aan nieuw gerealiseerde foerageergebied functioneel is. De waterpartij binnen Park Wijtenburg kan gedempt worden buiten de actieve periode van vleermuizen.

De bouw van de woningen zal in kwartaal 1 van 2024 van start gaan. De waterpartij binnen Park Wijtenburg zal, mits is aangetoond dat alternatief foerageergebied functioneel is, circa januari 2024 worden gedempt.

6.5 Vermijden lichtverstoring

Er wordt geen verlichting aangebracht nabij de nieuw te realiseren waterpartij, inclusief oeverzone. Alle werkzaamheden worden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Te gebruiken verlichting dient vleermuisvriendelijk te zijn om verstoring te voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan het gebruik van UV-vrije verlichting, een beperkte hoogte van lichtmasten, convergerende en naar beneden gerichte verlichting en geen sterk bundellicht.

6.5 Inschakelen deskundige op het gebied van vleermuizen

De in dit activiteitenplan omschreven activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen. Onder een deskundige wordt in dit geval verstaan (BIJ12, 2017):

- Iemand met aantoonbare soortspecifieke kennis ten aanzien van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis;
- Iemand die op HBO of MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt ecologie, natuurwetgeving, soortenherkenning of zorgvuldig handelen ten aanzien van die soorten;
- Iemand die als ecooloog werkzaam is bij een ecologisch adviesbureau;
- Iemand die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortenbescherming van vleermuizen en is aangesloten of werkzaam is bij soortbeschermingsorganisaties.

6.6 Opstellen ecologisch werkprotocol

Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een deskundige op het gebied van vleermuizen.

In dit protocol, dat ten alle tijden op de projectlocatie aanwezig dient te zijn, staat vermeld:

- De periode waarin de diverse werkzaamheden worden uitgevoerd;
- Welke maatregelen worden getroffen ten behoeve van vleermuizen;
- Op welke momenten ecologische begeleiding aanwezig dient te zijn;
- Gegevens over de deskundige op het gebied van vleermuizen.

7. Afweging alternatieven

Er is overwogen om de waterpartij binnen Park Wijtenburg op de huidige locatie te behouden. Dit bleek niet mogelijk, omdat binnen bestaand stedelijk gebied geen andere locatie voorhanden is om een woningbouwproject van dezelfde omvang te realiseren (Casade, 2023). In totaal worden 63 sociale huurwoningen en 76 koopwoningen gerealiseerd. Een groot deel van de sociale huurwoningen, waarvan er 150 dienen te worden gerealiseerd binnen de gemeente Loon op Zand (Provincie Noord-Brabant, 2020), bevinden zich in het deel waar de waterpartij zich bevindt. Door de waterpartij te behouden, wordt de doelstelling om 150 sociale huurwoningen te realiseren binnen de gemeente niet gehaald.

De planning en werkwijze zijn dusdanig aangepast, dat de werkzaamheden buiten de actieve periode van vleermuizen worden uitgevoerd en de werkzaamheden ter hoogte van het huidige foerageergebied pas van start gaan als blijkt dat recent gerealiseerd foerageergebied inmiddels functioneel is.

8. Wettelijk belang

De werkzaamheden vinden plaats in het kader van het wettelijk belang behorend tot artikel 3.8 lid 5b van de Wet natuurbescherming: "Zij is nodig in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten."

In de in 2020 gepubliceerde "Actualisatie bevolkings-, huishoudens en woningbehoefteprognose" wordt gesteld dat de gemeente Loon op Zand een groeigemeente is en dat de huidige woningvoorraad met 965 woningen dient toe te nemen, om te voorzien in de woningbehoefte (Provincie Noord-Brabant, 2020). Gemeente Loon op Zand heeft de woningbouwopgave vastgelegd in de woonvisie, vastgesteld op 14 december 2016. Tot en met 2025 dienen er 770 nieuwe woningen gerealiseerd te worden, bestaande uit minimaal 150 woningen in de sociale huursector (Casade, 2023). Met 63 sociale huurwoningen en 76 koopwoningen speelt de voorgenomen ontwikkeling binnen Park Wijtenburg een belangrijke rol in het realiseren van de woningbouwopgave. Er zijn geen andere locaties voorhanden waar een woningbouwproject van deze omvang gerealiseerd kan worden.

9. Planning

De indicatieve planning van de werkzaamheden is terug te vinden in Tabel 2.

Activiteit	Periode van uitvoering	Opmerking
Monitoring functionaliteit recent gerealiseerd foerageergebied, conform Vleermuisprotocol 2021	2023, 2 bezoeken per locatie (1 ^e bezoek tussen 15 mei en 15 juli, 2 ^e bezoek tussen 1 augustus en 1 oktober)	Als functionaliteit van minimaal de omvang van de te dempen waterpartij niet is aangetoond, dan vindt het opvolgende jaar wederom monitoring plaats en verschuift de planning met een jaar.
Realisatie waterpartij Park De Els	2023, kwartaal 4	
Dempen waterpartij Park Wijtenburg	Januari 2024	Mits nieuw gerealiseerd foerageergebied functioneel is. Anders jaar later herhalen vanaf monitoring functionaliteit.
Start bouw Park Wijtenburg	2024, kwartaal 1	

Tabel 2 Indicatieve planning van activiteiten.

Literatuur

- BIJ12. (2017). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis*. Utrecht: BIJ12.
- BIJ12. (2017). *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. Pipistrellus nathusii*. Utrecht: BIJ12.
- Boonk, F. (2022). *Aanvullende boomholte inspectie*. Boxmeer: Econsultancy.
- Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. 's-Hertogenbosch: Provincie Noord-Brabant.
- Casade. (2023). *Park Wijtenburg, Kaatsheuvel. Toelichting ontwerp bestemmingsplan*.
- De Vlinderstichting. (z.d.). Opgeroepen op april 12, 2021, van Teunisbloempijlstaart: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>
- DINOloket. (2023). *Webpagina van ondergrondmodellen*. Opgeroepen op april 28, 2023, van Website van DINOloket: <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>
- Maas, D. (2021). *Ecologische quickscan Park De Els te Kaatsheuvel*. Raamsdonksveer: Maasarend, Praktisch in ecologie.
- Maas, D. (2022). *Ecologische vervolgonderzoeken Park Wijtenburg te Kaatsheuvel*. Raamsdonksveer: Maasarend, Praktisch in ecologie.
- Maas, D. (2022). *Onderzoek marterachtigen Park De Els II te Kaatsheuvel*. Raamsdonksveer: Maasarend, Praktisch in ecologie.
- NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren. (2023). *Webpagina over Gewone dwergvleermuis*. Opgehaald van Website van NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren: <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496198#>
- Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. (z.d.). *Handreiking Wezel, Hermelijn, Bunzing in Noord-Holland*. Hoorn: Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Opgeroepen op november 26, 2019, van https://www.odnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Soortenbescherming
- Provincie Noord-Brabant. (2019). *Interim omgevingsverordening Noord-Brabant*. 's Hertogenbosch: Provincie Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant. (2020). *De bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant. Actualisering 2020*. 's-Hertogenbosch: Provincie Noord-Brabant.
- Quadrant Architecten BNA. (2023, maart 27). *Park Wijtenburg. Verbeelding bestemmingsplan*. Zevenbergen: Quadrant Architecten BNA.
- Rijksoverheid. (2017). *Wet Natuurbescherming*. Wassenaar: Ministerie van Economische Zaken. Opgeroepen op april 14, 2023
- Schwegler. (z.d.). Opgeroepen op maart 2019, 11, van Fledermaus-Fassadenröhre 2FR: https://www.schwegler-natur.de/portfolio_1395072079/fledermaus-fassadenroehre-2fr/
- van den Berg, R. (2021). *Rapportage watertoets Chalet Fontaine te Kaatsheuvel*. Boxmeer: Econsultancy.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus. (2021). *Vleermuisprotocol 2021*. Nijmegen: Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversamenwerking.

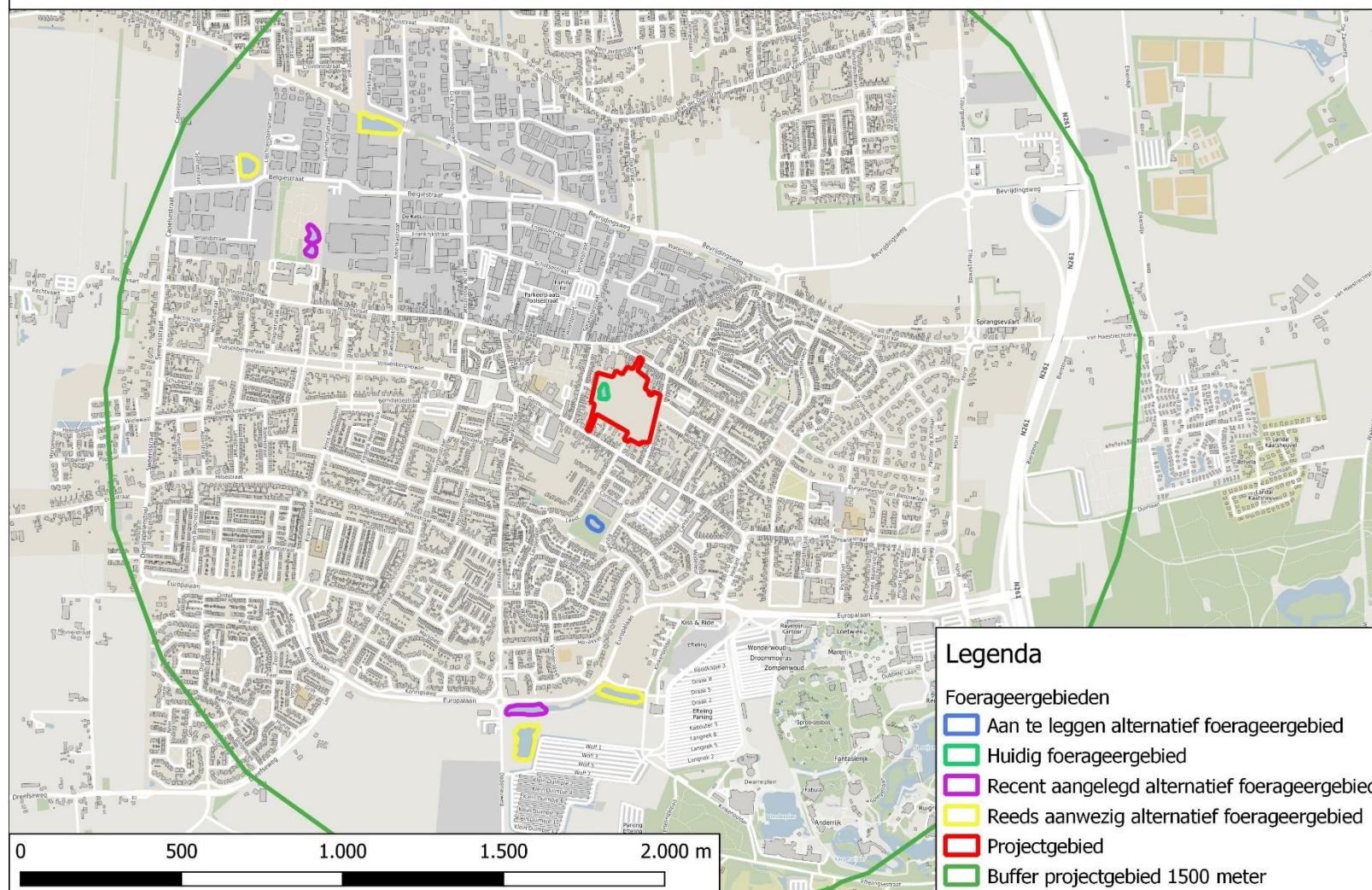
Bijlage 1: Locaties cameravallen

Locaties cameravallen en marterboxen

Bijlage 2: Locaties huidig en alternatief foerageergebied

Foerageergebieden Park Wijtenburg en omgeving

31

Bijlage 4: Recent aangelegde waterpartijen Europalaan

